

I. INFORMACJE OGÓLNE

Wyznacznikiem zadań Państwowej Inspekcji Pracy jest dążenie do systematycznej poprawy stanu warunków pracy i poszanowania praw pracowniczych w Polsce.

Zgodnie z ustawą o PIP, podstawowe działania urzędu mają charakter **kontrolno-nadzorczy**. W obszarze bezpieczeństwa pracy działania te skoncentrowane są na branżach i konkretnych zakładach, w których występuje największe nasilenie zagrożeń zawodowych. W obszarze praworządności w stosunkach pracy – inspekcja szczególną wagę przywiązuje do przeciwdziałania nieprawidłowościom naruszającym elementarne zasady państwa prawa i przynoszącym szczególnie dotkliwe skutki dla codziennej egzystencji wielu pracowników i ich rodzin.

Aktywność Państwowej Inspekcji Pracy nie ogranicza się jednak wyłącznie do reagowania na występujące już nieprawidłowości. Zgodnie ze standardami obowiązującymi inspekcje krajów członkowskich Unii Europejskiej, na coraz większą skalę wprowadzamy pozakontrolne formy działań, szczególną wagę przywiązując do **prewencji**, w tym szeroko rozumianej **promocji ochrony pracy**. Prowadzimy także systematyczny **monitoring wpływu zmian** w przepisach prawa na stan ochrony pracy, starając się określić w tym obszarze najpilniejsze potrzeby legislacyjne.

W związku z przewidywanym wejściem w życie w 2007 r. **nowej ustawy** o Państwowej Inspekcji Pracy, zakres zadań urzędu ulegnie znacznemu rozszerzeniu.

Nowe zadania PIP obejmą w szczególności kontrolę legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej czy wykonywania działalności, w tym również przez cudzoziemców.

PIP kontrolować będzie również przestrzeganie obowiązku:

- informowania powiatowych urzędów pracy o zatrudnieniu bezrobotnego lub powierzeniu mu wykonywania innej pracy zarobkowej;
- informowania powiatowych urzędów pracy przez bezrobotnego o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności;
- dokonywania wpisu do rejestru agencji zatrudnienia – działalności, której prowadzenie jest uzależnione od uzyskania takiego wpisu;
- prowadzenia agencji zatrudnienia zgodnie z przepisami o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Podstawowymi dokumentami określającymi kierunki i formy działalności Państwowej Inspekcji Pracy są **długofalowe programy działania** oraz **plany roczne**.

Niniejszy dokument przedstawia *Program działania PIP na lata 2007-2009*, a także szczegółowy plan na rok 2007. Przyjęte w nim ustalenia są rezultatem dyskusji i analiz przeprowadzonych najpierw w poszczególnych jednostkach organizacyjnych PIP, a następnie na szczeblu centralnym. Zakres tej dyskusji obejmował nie tylko wnioski i propozycje zgłoszone „wewnątrz” PIP, ale także sugestie tematyczne przedstawione przez ministerstwa i urzędy centralne, organa nadzoru i kontroli warunków pracy, stowarzyszenia, związki zawodowe, organizacje pracodawców, ośrodki naukowo-badawcze.

Konstruując *Program* uwzględniono w szczególności:

- uwagi i zalecenia formułowane przez Radę Ochrony Pracy oraz komisje sejmowe, w tym Komisję do Spraw Kontroli Państwowej i Komisję Pracy;
- wyniki dotychczasowej działalności kontrolno-nadzorczej i prewencyjnej;
- dane statystyki publicznej w zakresie wypadków przy pracy, warunków pracy i chorób zawodowych;
- plany działania Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC) i Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w Bilbao.

II. CHARAKTERYSTYKA ZADAŃ DŁUGOFALOWYCH (2007-2009)

Analiza wyników dotychczasowych kontroli pozwala określić najważniejsze problemy w sferze ochrony pracy, wyznaczając **priorytetowe zadania** w działalności PIP na najbliższy okres. Są one odpowiedzią na społeczne oczekiwania w sferze naprawy stosunków pracy i zarazem służą realizacji nadrzędnego celu, jakim jest ochrona praw zagwarantowanych pracownikom w Kodeksie pracy i w najważniejszej ustawie – Konstytucji RP.

Naruszenia obowiązującego prawa w wielu przypadkach wpływają bezpośrednio na obniżenie poziomu zaspokajania podstawowych potrzeb indywidualnych i rodzinnych oraz na jakość życia i pracy, dlatego są uzasadnioną przyczyną społecznej frustracji.

Priorytetowe zadania PIP mają przede wszystkim na względzie cywilizowanie stosunków pracy - eliminowanie patologii niewypłacania wynagrodzeń, pracy na czarno i zatrudniania w godzinach nadliczbowych bez jakiegokolwiek rekompensaty. W obszarze bezpieczeństwa pracy szczególnie niepokoi zły stan użytkowanych w polskich firmach maszyn i urządzeń technicznych (40% wypadków przy pracy ma miejsce podczas eksploatacji maszyn). Jak wynika z kontroli przeprowadzonych w 2006 r., wielu pracodawców nie dopełniło jeszcze wymogów przepisów określających minimalne wymagania bezpieczeństwa przy użytkowaniu maszyn i urządzeń technicznych, mimo że termin upłynął 1 stycznia 2006 r. Stąd też PIP prowadzić będzie w tym zakresie intensywne działania zgodnie z posiadanymi kompetencjami, szczególną uwagę zwracając na te grupy maszyn, których eksploatacja wiąże się z największym ryzykiem zawodowym dla pracowników. Niezbędne jest także sprawowanie przez inspekcję wzmożonego nadzoru nad tymi zakładami, w których odnotowuje się szczególnie dużo wypadków przy pracy i wysokie wskaźniki zatrudnienia w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia. Realizacja tych priorytetowych zadań odbywać się będzie w formie długofalowych kontroli (2007-2009), wspieranych również przedsięwzięciami doradczo-prewencyjnymi. Działania te obejmą następujące grupy zagadnień:

I. Przestrzeganie przepisów prawa pracy przy **wypłacie wynagrodzeń** i innych świadczeń ze stosunku pracy.

Intensywnym działaniom kontrolnym towarzyszyć będą konsekwentne kontrole sprawdzające u pracodawców naruszających przepisy w szczególnie rażący sposób.

II. Przestrzeganie przepisów dotyczących **czasu pracy**.

Kontrole przeprowadzone będą w zakładach różnych branż, w tym m.in. – w kolejnych latach - obejmą problematykę czasu pracy w bankach, transporcie drogowym, towarzystwach ubezpieczeniowych, służbie zdrowia.

III. Przestrzeganie **minimalnych wymagań** dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie **użytkowania maszyn** przez pracowników podczas pracy.

Kontrolami objęte będą zwłaszcza te branże, w których eksploatacja maszyn wiąże się ze szczególnie dużymi zagrożeniami (m.in. zakłady użytkujące sprzęt do tymczasowej pracy na wysokości oraz maszyny budowlane).

IV. **Wzmożony nadzór** w zakładach charakteryzujących się największym nasileniem zagrożeń zawodowych.

Wzmożonym nadzorem (wyrażającym się m.in. w zwiększeniu częstotliwości kontroli) objęta będzie grupa zakładów różnych branż, wytypowanych przez poszczególne okręgowe inspektoraty na podstawie dotychczasowych wyników kontroli.

Przywracaniu porządku prawnego w stosunkach pracy sprzyjać będzie promowanie **nawyków bezpiecznego stylu pracy i życia** wśród szerokich kręgów społeczeństwa, także rolników indywidualnych. Zarówno w działaniach kontrolnych, jak i prewencyjnych położymy nacisk na nowy sposób postrzegania zagadnień ochrony pracy, preferowany także w dyrektywach Unii Europejskiej, który podkreśla konieczność wypracowania w zakładzie wspólnego stanowiska pracodawcy i pracowników w sprawie wprowadzania systemowej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy. Ma to ogromne znaczenie dla ograniczenia

zagrożeń zawodowych i skutków ich występowania, szczególnie w dziedzinach gospodarki i konkretnych zakładach charakteryzujących się największym ich nasileniem.

III. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ KONTROLNO-NADZORCZYCH UJĘTYCH W PLANIE ROCZNYM

Kontrole przewidziane w ramach **planu rocznego** (tj. na rok 2007) prowadzone będą w obszarach charakteryzujących się znaczną skalą naruszeń prawa lub występowaniem problemów wymagających skoordynowanych działań urzędu w skali kraju.

W obszarze **bezpieczeństwa pracy** przewiduje się kontrole ukierunkowane na likwidację zagrożeń:

- ✓ związanych ze stosowaniem (wytwarzaniem, magazynowaniem) **substancji i preparatów chemicznych**;
- ✓ przy wykonywaniu **robót budowlanych**;
- ✓ w zakładach wydobywających **kopaliny pospolite**;
- ✓ przy usuwaniu **azbestu** z obiektów budowlanych i przemysłowych;
- ✓ w gospodarstwach **rolnych**;
- ✓ przy **produkcji napojów** (spirytusowych, piwowarskich, gazowanych);
- ✓ w zmechanizowanym **transporcie wewnątrzzakładowym**;
- ✓ przy budowie oraz remontach **mostów i dróg**;
- ✓ na stacjach **autogazu**;
- ✓ przy **pozyskiwaniu drewna** i innych pracach z zakresu gospodarki leśnej;
- ✓ w **transporcie materiałów niebezpiecznych**;
- ✓ przy zbiorce i transporcie **odpadów komunalnych** (z uwzględnieniem narażenia pracowników na **działanie czynników biologicznych**).

Włączając się w realizację ogólnoeuropejskiej kampanii poświęconej problematyce zagrożeń zawodowych dot. układu mięśniowo-szkieletowego, polska inspekcja przeprowadzi kontrole wykonywania **ręcznych prac transportowych w budownictwie, placówkach ochrony zdrowia** oraz w **sklepach wielkopowierzchniowych**. Kontrolom towarzyszyć będzie akcja prewencyjna (omówiona w rozdziale IV).

Zaplanowano także prowadzenie kontroli ukierunkowanych na ocenę spełniania **wymagań zasadniczych** dotyczących **maszyn i urządzeń rolniczych** oraz **pakujących**, a także **odzieży i obuwia ochronnego**. Szczególna uwaga poświęcona także zostanie ograniczaniu zagrożeń związanych z występowaniem w miejscu pracy **hałasu i drgań mechanicznych**.

Kontrole w zakresie **prawnej ochrony pracy** – oprócz najbardziej newralgicznych obszarów – tj. problematyki czasu pracy i wypłacania wynagrodzeń, ujętej już w programie długofalowym – dotyczyć będą m.in.:

- ✓ przestrzegania przepisów dot. **zatrudniania** pracowników (w tym **pracowników tymczasowych** oraz zatrudnianych przy **pracach sezonowych**), z uwzględnieniem problematyki **legalności** zatrudnienia (w związku ze wspomnianym wyżej – planowanym wejściem w życie nowej ustawy o PIP);
- ✓ przestrzegania przepisów o **urloпах wypoczynkowych**;
- ✓ wykonywania przez pracodawców **wyroków sądów pracy**.

Kontynuowane będą – ze względu na nadal niepokojącą skalę nieprawidłowości – kompleksowe kontrole (obejmujące zarówno problematykę bezpieczeństwa pracy, jak i prawnej ochrony pracy) w placówkach **handlu detalicznego**, w tym w **sklepach wielkopowierzchniowych**.

Przeprowadzone zostaną kontrole podziemnych **zakładów górniczych**; inspektorzy sprawdzą zarówno przestrzeganie przepisów i zasad bezpieczeństwa pracy, jak i praworządności w stosunkach pracy. Kontrolami objęte zostaną także **firmy świadczące usługi górnicze** w podziemiach kopalń.

W zakładach różnych branż inspektorzy skontrolują przestrzeganie przepisów prawa pracy (w tym przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy) w odniesieniu do **młodych pracowników** (w wieku do 26 lat). Będzie to kontynuacja działań rozpoczętych w 2006 r. w ramach europejskiej kampanii „Młodzi pracownicy – bezpieczny start” realizowanej pod auspicjami Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w Bilbao. Planowane są także kontrole obejmujące problematykę zatrudniania **młodocianych** oraz **sezonowej pracy dzieci i młodzieży**.

Przewidziane w *Programie* tematy realizowane będą z reguły przez wszystkie okręgowe inspektoraty i koordynowane centralnie (przez Główny Inspektorat Pracy). Należy również podkreślić, że kontrole te realizowane będą wg jednolitych zasad, co umożliwi uzyskanie porównywalnych wyników i sformułowanie na tej podstawie miarodajnych wniosków.

*

Znaczną część zadań inspekcji stanowią działania wynikające bezpośrednio z zapisów ustawowych. Są to zwłaszcza zadania związane z:

- **badaniem okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy** (corocznie inspektorzy badają wszystkie zgłoszone wypadki śmiertelne, ciężkie i zbiorowe, a także część lżejszych);
- **oceną zgodności wykonania obiektu z projektem budowlanym**;
- kontrolą przestrzegania przepisów dot. **zatrudniania niepełnosprawnych**:
  - w zakładach posiadających status zakładu pracy chronionej lub ubiegających się o nadanie takiego statusu;
  - w zakładach posiadających status zakładu aktywności zawodowej lub ubiegających się o przyznanie ww. statusu;
  - w innych zakładach – tworzących stanowiska pracy dla osób niepełnosprawnych.

W ramach działalności inspekcyjnej sprawdzane będzie także przestrzeganie przepisów dotyczących:

- ✓ uprawnień pracowników związanych z **rodzicielstwem**;
- ✓ profilaktycznych **badań lekarskich**;
- ✓ **szkoleń** w dziedzinie bhp;
- ✓ funkcjonowania **służby bhp**;
- ✓ oceny **ryzyka zawodowego**;
- ✓ **konsultacji** w zakresie bhp oraz komisji bhp;
- ✓ realizacji przez pracodawców obowiązków wynikających z ustawy o **ubezpieczeniu społecznym** z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Inspektorzy zwracać też będą szczególną uwagę na roboty wykonywane w miejscach ogólnodostępnych, w celu eliminowania **zagrożeń o charakterze publicznym**.

Jednym z warunków uzyskania wyraźnej poprawy stanu ochrony pracy jest systematyczne i konsekwentne **sprawdzenie realizacji przez pracodawców środków prawnych zastosowanych w czasie poprzednich kontroli**. Z tego względu rekontrole stanowić powinny znaczącą część działalności inspekcyjnej. Wobec pracodawców uporczywie naruszających prawo stosowane będą surowe sankcje; dodatkowo – w przypadku niezrealizowania decyzji – wszczynana będzie, zgodnie z ustawowymi kompetencjami – procedura egzekucji administracyjnej.

Bardzo ważnym społecznie aspektem działalności PIP jest rozpatrywanie zgłoszonych **skarg** pracowniczych oraz poradnictwo prawne. O skali zaangażowania PIP w ten obszar działalności świadczą dane liczbowe: corocznie inspekcja bada zasadność ponad

30 tys. skarg i udziela ok. 1,5 mln porad. Za priorytetowy obowiązek uważamy rzetelne i terminowe rozpatrzenie każdej zgłoszonej skargi oraz udzielenie wyczerpującej porady wszystkim zainteresowanym, szukającym u specjalistów inspekcji merytorycznego wsparcia.

Realizując ustawowe zadania, okręgowe inspektoraty będą, tak jak w latach poprzednich, **rejestrwać układy zbiorowe pracy**, badając uprzednio ich zgodność z prawem, w celu wyeliminowania układów zawierających postanowienia mniej korzystne od powszechnie obowiązujących.

Rejestrowane będą także w okręgowych inspektoratach pracy **spory zbiorowe** oraz analizowane ich przyczyny, w aspekcie możliwości podjęcia przez PIP stosownych działań, zgodnych z ustawowymi uprawnieniami.

Jak co roku, przeprowadzona zostanie **ocena wybranych aktów prawnych** dot. ochrony pracy, zwłaszcza pod kątem ich skuteczności, praktycznego stosowania przez pracodawców zgodnie z intencją ustawodawcy oraz wątpliwości interpretacyjnych.

Wnioski wykorzystane będą w działaniach służących inicjowaniu rozwiązań legislacyjnych oraz przy opiniowaniu projektów aktów prawnych. Stosownie do potrzeb legislacyjnych - PIP współpracować będzie w tym zakresie z właściwymi organami i instytucjami.

W 2007 r. urząd realizował będzie również szereg innych zadań, w tym m.in. polegających na:

- kontroli przestrzegania przepisów ustawy o **organizmach genetycznie zmodyfikowanych** oraz wymianie informacji z organem administracji rządowej właściwym do tych spraw;
- ocenie prawidłowości informacji – składanych do ZUS przez pracodawców – zawierających dane dla ustalenia **składki na ubezpieczenie wypadkowe**;
- wydawaniu i cofaniu przez inspektora pracy **zezwoleń na wykonywanie pracy lub innego zajęcia zarobkowego przez dziecko** do ukończenia 16 roku życia na rzecz podmiotu prowadzącego działalność kulturalną, artystyczną, sportową lub reklamową;
- **informowaniu**, na wniosek zainteresowanych, o minimalnych warunkach zatrudnienia pracowników na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Nowy obszar działania to udział PIP w kontroli przestrzegania przepisów **rozporządzenia Parlamentu Europejskiego w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowania ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH)**. W roku 2007 i latach następnych PIP będzie uczestniczyła – jako jeden z organów wyspecjalizowanych – w przygotowaniach do wdrożenia nowych przepisów i kontroli tej problematyki.

*Szczegółowe zestawienie zadań kontrolnych przewidzianych do realizacji w centralnym programie na rok 2007 zawiera **Harmonogram**. Natomiast w **załączniku nr 1** przedstawiono wykaz tematów realizowanych przez PIP w ramach rutynowej działalności kontrolnej.*

***Załącznik nr 2** zawiera listę zadań własnych okręgowych inspektoratów pracy. Obejmują one problemy nie ujęte w zadaniach koordynowanych centralnie, a mające – według rozpoznania poszczególnych inspektoratów pracy – istotne znaczenie na terenie objętym ich właściwością terytorialną.*

IV. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH UJĘTYCH W PROGRAMIE

Jak już podkreślono, istotną część aktywności Państwowej Inspekcji Pracy stanowią **działania prewencyjne**, w tym obejmujące **promocję ochrony pracy**. Zadania te realizowane są przy współdziałaniu partnerów społecznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządów lokalnych i organizacji społecznych. Zgodnie ze standardami obowiązującymi inspekcje krajów członkowskich Unii Europejskiej, PIP rozwija pozakontrolne formy działań, które polegają głównie na przekazywaniu pracodawcom podstawowej wiedzy pozwalającej określić, oszacować i eliminować zagrożenia zawodowe, a więc – poznać zasady zarządzania bezpieczeństwem pracy. Szczególna uwaga poświęcona będzie w 2007 r.:

- metodom i formom promocji uwzględniającym, obok aspektów społecznych, również ekonomiczne **znaczenie systemowego zarządzania bezpieczeństwem** pracy;
- działaniom uzupełniającym i doskonalącym inicjatywy prewencyjne podejmowane na poziomie przedsiębiorstwa (zwłaszcza dot. **samokontroli** pracodawcy);
- promowaniu przestrzegania obowiązujących przepisów, standardów oraz korzystania z przykładów tzw. **dobrej praktyki**.

Zadania zawarte w planie prewencyjnym obejmą również:

- ✓ publikowanie **wydawnictw** poświęconych problematyce ochrony pracy – przeznaczonych dla pracodawców, pracowników, rolników;
- ✓ realizację **kampanii informacyjno-promocyjnych** mających na celu poprawę bezpieczeństwa pracy, zwłaszcza w małych zakładach branż o największych zagrożeniach wypadkowych;
- ✓ popularyzację wiedzy z zakresu ochrony pracy (w tym **doradztwo** dla partnerów społecznych);
- ✓ rozbudowę **strony internetowej** PIP w taki sposób, aby była wyczerpującym i klarownym źródłem informacji z zakresu ochrony pracy dla przeciętnego użytkownika sieci.

Podstawowymi adresatami i partnerami działań promocyjnych PIP są: organizacje związkowe, organizacje pracodawców oraz media. Inspekcja dostrzega potrzebę:

- wzmocnienia kontaktów z działaczami zakładowych struktur związkowych;
- kontynuowania publikacji wzorcowych materiałów szkoleniowych, z uwzględnieniem nowoczesnych metod audiowizualnych;
- zwiększenia liczby materiałów informacyjnych i szkoleniowych skierowanych do pracodawców, zwłaszcza z małych zakładów pracy, a także pracowników i rolników;
- wznawiania, w miarę możliwości finansowych, publikacji cieszących się największym zainteresowaniem, przy jednoczesnym zapewnieniu efektywnej ich dystrybucji;
- zacieśniania współpracy z mediami w zakresie upowszechniania i promocji zagadnień ochrony pracy.

Podobnie jak w latach ubiegłych, także w 2007 r. Państwowa Inspekcja Pracy prowadzić będzie **szkolenia** dla działaczy związkowych, społecznych inspektorów pracy, pracodawców, przedstawicieli samorządów terytorialnych i terenowych struktur administracji publicznej.

Państwowa Inspekcja Pracy włączy się także w ogólnoeuropejskie przedsięwzięcia zmierzające do zwiększenia wiedzy pracowników o **obciążeniach układu mięśniowo-szkieletowego** przy wykonywaniu pracy, w tym:

- zagrożeniach związanych z transportem ręcznym (kampania realizowana pod auspicjami Komitetu Wyższych Inspektorów Pracy),
- schorzeniach układu mięśniowo-szkieletowego - działania pod auspicjami Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w Bilbao; zadanie realizowane będzie wspólnie z Krajowym Punktem Centralnym (CIOP-PIB).

Ważnym tematem działań PIP będą zagrożenia przy wykonywaniu prac związanych z transportem ręcznym i przenoszeniem ciężarów w firmach transportowych, sklepach wielkopowierzchniowych oraz placówkach ochrony zdrowia. Problematyka zagrożeń wynikających z obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego będzie przedmiotem szkoleń, publikacji na stronie internetowej PIP, wydawnictw i filmów instruktażowych (w standardzie umożliwiającym emisję w TV). Kampania uzupełniona zostanie o konkurs na dobre praktyki w promowanej dziedzinie, prezentacje właściwych metod pracy przy transporcie ręcznym i przenoszeniu ciężarów (podczas targów i wystaw) oraz inne działania, zgodnie z ustaleniami przyjętymi przez międzynarodową grupę roboczą, w której uczestniczy przedstawiciel PIP.

Inspekcja pracy zrealizuje również program promocyjny dot. upowszechniania wiedzy o wymogach Unii Europejskiej **w zakresie zgodności wyrobów ze zharmonizowanymi normami unijnymi**.

Podjęmowane będą przedsięwzięcia informacyjno-edukacyjne w rolnictwie indywidualnym – w ramach kampanii **BHP w rolnictwie – bezpieczne gospodarstwo rolne**. Wydane zostaną ulotki, broszury, plakaty stanowiące pomoc merytoryczną dla rolników. Zorganizowane zostaną również konkursy wiedzy z zakresu bezpieczeństwa pracy na wsi.

Podobnie jak w latach ubiegłych, kontynuowane będą działania związane z realizacją programu promocyjnego - **Przestrzeganie prawa pracy w małych zakładach**. Celem programu skierowanego do pracodawców - właścicieli małych firm, jest dostosowanie zakładu do obowiązującego prawa, z wykorzystaniem zasady samokontroli za pomocą udostępnianych przez inspekcję list kontrolnych. Przewiduje się m.in. opracowanie kolejnych list dla branż o największym zagrożeniu wypadkowym.

W 2007 r. Państwowa Inspekcja Pracy realizować będzie także program prewencyjny dla pracodawców dotyczący problematyki **przeciążenia psychicznego i stresu w pracy**. Realizacja programu pozwoli na upowszechnienie wiedzy o przyczynach i konsekwencjach (zdrowotnych, a także ekonomicznych) stresu w miejscu pracy oraz o metodach jego ograniczania. W tym celu PIP planuje m.in. wykorzystanie dorobku naukowego i praktycznego krajowych jednostek naukowo-badawczych, w szczególności (CIOP-PIB i IMP w Łodzi) i placówek służby medycyny pracy (WOMP) w zakresie opracowywania i wprowadzania zakładowych programów profilaktyki zdrowotnej – zarządzania stresem w miejscu pracy.

Wzorem lat ubiegłych, zorganizujemy **konkursy** promujące problematykę ochrony pracy oraz działalność ludzi zaangażowanych w poprawę bezpieczeństwa pracy. Przyznane zostaną Nagrody Głównego Inspektora Pracy im. Haliny Kraheleskiej. Jak co roku, uhonorujemy pracodawców dbających o właściwe warunki pracy - w ramach ogólnopolskiego konkursu *Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej*. Wspólnie ze Związkiem Rzemiosła Polskiego zorganizujemy kolejną edycję ogólnopolskiego *Konkursu wiedzy z zakresu bhp dla pracowników młodocianych zatrudnionych w rzemiośle*. Przy współpracy związków zawodowych, okręgowe inspektoraty pracy przygotowują konkurs na *Najaktywniejszego zakładowego społecznego inspektora pracy*. Prowadzone będą również konkursy: *Wiedzy o bhp w rolnictwie indywidualnym dla uczniów szkół ponadpodstawowych*, *Bezpieczne gospodarstwo rolne* oraz *Bezpieczna budowa*.

We współpracy z **mediami** – zarówno centralnymi, jak i terenowymi – inspekcja będzie przekazywać opinii publicznej informacje o wynikach kontroli, udzielać wyjaśnień oraz promować przedsięwzięcia służące poprawie stanu ochrony pracy.

Kontynuowane będzie wydawanie miesięcznika *Inspektor Pracy* oraz *Zeszytów prawnych*.

* * *

Realizując zadania programowe, inspektorzy pracy w coraz większym stopniu zwracać będą uwagę **na przygotowanie pracodawcy do samokontroli** - w ramach systemu zarządzania firmą, który winien uwzględniać zagadnienia bezpieczeństwa i ochrony uprawnień pracowniczych.

Doświadczenia inspektorów pracy, oceniających na co dzień stan przestrzegania prawa przez pracodawców oraz wzorce rozpowszechnione od dawna w krajach Unii Europejskiej wskazują ponadto na celowość zasady, że **pierwsza kontrola** u danego pracodawcy winna mieć głównie charakter rozpoznawczo-doradczy, zwłaszcza w zakładach nowo otwartych lub w tych, w których dokonano zmiany profilu działalności – jednak pod warunkiem niestwierdzenia rażącego naruszenia praw pracowniczych. Pierwsza kontrola powinna zarazem dostarczyć organom inspekcji niezbędnej wiedzy warunkującej właściwe ukierunkowanie dalszych działań (zarówno kontrolnych, jak i prewencyjnych) adresowanych do konkretnego pracodawcy lub danej branży.

Jak już wcześniej podkreślono, celem PIP jest uzyskiwanie systematycznej poprawy stanu bezpieczeństwa pracy oraz przestrzegania praworządności w stosunkach pracy w kontrolowanych zakładach. Stąd też głównym kryterium oceny pracy poszczególnych inspektorów będzie jakość podejmowanych działań, nie zaś ich wskaźniki ilościowe.

Dążymy do utrwalenia w społecznym odbiorze wizerunku Państwowej Inspekcji Pracy jako urzędu skutecznego i cieszącego się społecznym zaufaniem.

V. WSPÓŁPRACA Z INNYMI ORGANAMI I INSTYTUCJAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ PROBLEMATYKĄ OCHRONY PRACY

Doprowadzenie do wyraźnej i trwałej poprawy stanu ochrony pracy uwarunkowane jest również ścisłym **współdziałaniem wszystkich organów i instytucji zainteresowanych tą problematyką**. W 2007 r. Państwowa Inspekcja Pracy dążyć będzie do rozwijania i doskonalenia współpracy z organami władzy, jednostkami samorządu terytorialnego wszystkich szczebli, organami nadzoru nad warunkami pracy, organizacjami pracodawców i pracowników, placówkami naukowo-badawczymi, środkami masowego przekazu.

Krajowi partnerzy, z którymi PIP doskonalić będzie współpracę w działaniach na rzecz ochrony pracy, to zwłaszcza:

- ogólnopolskie organizacje pracodawców i związków zawodowych. Doświadczenia własne oraz zagraniczne jednoznacznie wskazują na dużo większą efektywność działań prewencyjnych, w tym promujących ochronę pracy, gdy są one adresowane nie do pojedynczych pracodawców lub zatrudnianych przez nich pracowników, lecz do ich organizacji;
- inne organy nadzoru i kontroli warunków pracy. Szczególną uwagę zwrócimy na skoordynowanie działań, wzajemne wykorzystanie specjalistycznej kadry oraz posiadanych informacji i doświadczeń;
- wojewódzkie ośrodki medycyny pracy;
- Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy i Instytut Medycyny Pracy w Łodzi. Współpraca skupi się na działaniach promocyjnych i wspomagających polskich przedsiębiorców we wprowadzaniu systemowych rozwiązań w zakresie zarządzania bezpieczeństwem pracy oraz ochrony zdrowia w miejscu pracy, przedsięwzięciach prewencyjnych, a także udziale w seminariach podczas których będą prezentowane i poddane specjalistycznej ocenie wyniki zakończonych w 2007 r. zadań realizowanych w ramach II etapu programu wieloletniego pod nazwą „*Dostosowywanie warunków pracy w Polsce do standardów UE*”;
- Instytut Medycyny Wsi w Lublinie oraz centralne organy państwa i agendy działające w obszarze rolnictwa, związki, organizacje i stowarzyszenia rolnicze. Przedsięwzięcia te prowadzone będą zwłaszcza we współdziałaniu z sygnatariuszami *Porozumienia w sprawie współpracy na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie*.

VI. DZIAŁALNOŚĆ WEWNĄTRZORGANIZACYJNA

Działania wewnątrzorganizacyjne mające na celu doskonalenie pracy urzędu to w szczególności **kontrole wewnętrzne** oraz **szkolenie kadry**.

Kontrole wewnętrzne ukierunkowane są na ocenę efektywności funkcjonowania struktur organizacyjnych PIP i prawidłowości procesu kontrolno-nadzorczego oraz gospodarki finansowej.

Plan szkoleń dla pracowników PIP, podobnie jak w latach ubiegłych, uwzględnia priorytety działania urzędu i potrzeby zgłoszone przez jego jednostki organizacyjne. W celu zapewnienia wysokiego poziomu szkoleń organizowanych centralnie, przy jednoczesnym zminimalizowaniu ich kosztów, niemal wszystkie zostaną zrealizowane w Ośrodku Szkolenia PIP.

Szkoleniami objęci będą przede wszystkim *pracownicy wykonujący i nadzorujący czynności kontrolne*.

Zakładając, że w 2007 r. wejdzie w życie nowa ustawa o Państwowej Inspekcji Pracy, przewidujemy zorganizowanie i przeprowadzenie aplikacji inspektorskich dla 160 pracowników przejmowanych z urzędów wojewódzkich zajmujących się kontrolą legalności zatrudnienia.

W 2007 r. kontynuowane będą prace związane z **informatyzacją PIP**. Obejmą one:

- a. utrzymanie i rozbudowę sieci teleinformatycznej PIP;
- b. poprawę poziomu bezpieczeństwa dostępu do zasobów sieci komputerowej PIP;
- c. prace umożliwiające obsługę dokumentów wpływających do PIP w formie elektronicznej (od obywateli i z innych urzędów), w tym wdrożenie podpisu elektronicznego;
- d. rozbudowę i modernizację zasobów sprzętu komputerowego oraz zakupy oprogramowania;
- e. szkolenia informatyczne.

W ramach powyższych działań przewidujemy m.in.:

- ✓ aktualizację i ujednoczenie serwerów Microsoft Windows oraz oprogramowania;
- ✓ zakup serwera autentykacji i tokenów oraz programu szyfrującego dane (lub innego zabezpieczenia sprzętowo-programowego);
- ✓ zakup komputerów przenośnych dla inspektorów pracy (w ramach wymiany sprzętu przestarzałego i uszkodzonego, gdy naprawa nie jest opłacalna), a także stacjonarnych (tylko w zakresie niezbędnym do utrzymania stałej liczby komputerów);
- ✓ udział w szkoleniach, spotkaniach i konferencjach o tematyce informatycznej.

VII. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Priorytety **współpracy międzynarodowej** Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2007 są związane z realizacją zadań wynikających z członkostwa Polski w UE, w szczególności dot. wdrażania nowej strategii Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (na lata 2007-2012), przy uwzględnieniu *Wspólnych zasad dla inspekcji pracy w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy*, przyjętych przez Komitet Wyższych Inspektorów Pracy (SLIC). Przewiduje się także dalszą współpracę z Międzynarodową Organizacją Pracy i innymi organizacjami międzynarodowymi oraz współpracę bilateralną z wybranymi krajami europejskimi i zdobywanie specjalistycznej wiedzy – dzięki uczestniczeniu przedstawicieli PIP w tematycznych wizytach studyjnych, najważniejszych europejskich sympozjach i konferencjach poświęconych problematyce szeroko rozumianej ochrony pracy.

Członkostwo w **SLIC** implikuje m.in. udział delegacji PIP w dwóch posiedzeniach plenarnych rocznie w krajach przewodniczących UE i uczestnictwo przedstawicieli PIP w pracach tematycznych grup roboczych SLIC: ds. egzekwowania prawa wspólnotowego, ds. ogólnoeuropejskiej kampanii azbestowej i kampanii dotyczącej ręcznego przemieszczania

ciężarów'2007, ds. przemocy wobec inspektorów pracy wykonujących obowiązki służbowe, ds. strategii działania na lata 2007-2012 oraz ds. MACHEX (dyrektywa maszynowa) i CHEMEX (rozporządzenie REACH). Eksperti inspekcji będą także brać udział – na wniosek instytucji krajowych (tzw. instytucji wiodących) – w pracach kilku grup roboczych Komisji Europejskiej i Rady UE zajmujących się takimi zagadnieniami, jak nadzór rynku, delegowanie pracowników i system bezpieczeństwa biologicznego.

Kontynuowana będzie współpraca z **Europejską Agencją Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy w Bilbao**. Współpraca ta oznacza dla PIP dostęp do informacji naukowo-technicznych, ekonomicznych i prawnych z zakresu szeroko rozumianej ochrony pracy we wszystkich krajach UE. Zgodnie z priorytetami Agencji, partnerzy z Polski (w tym PIP) włączą się w realizację **Europejskiego Tygodnia BHP**, który w 2007 r. poświęcony będzie problematyce prewencji schorzeń układu mięśniowo-szkieletowego. Przewidziany jest udział PIP w konferencji w Bilbao, organizowanej na zakończenie *Tygodnia*.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Bezpieczeństwa Socjalnego (ISSA) jest wieloletnim partnerem PIP. Współpraca inspekcji z ISSA obejmuje głównie problematykę bhp w sektorze rolniczym, budownictwie, a także dotyczącą niebezpiecznych substancji chemicznych. Przewiduje się udział ekspertów PIP w sympozjum poświęconym wybranym aspektom bezpieczeństwa i zdrowia zawodowego w sektorze rolnictwa, sympozjum nt. wdrażania *dyrektywy ramowej* dotyczącej bezpieczeństwa i zdrowia oraz w sympozjum nt. zapobiegania ryzyku zawodowemu w budownictwie.

Państwowa Inspekcja Pracy należy do **Międzynarodowego Stowarzyszenia Inspekcji Pracy (IALI)** od blisko 20 lat. Planowane jest zorganizowanie we współpracy ze Stowarzyszeniem, w Ośrodku Szkolenia PIP we Wrocławiu, międzynarodowego seminarium szkoleniowego dla inspektorów pracy dot. kształtowania społecznych umiejętności inspektorów pracy.

W ramach współpracy z **MOP** przedstawiciel PIP będzie uczestniczył w sympozjum poświęconym realizacji rozpoczętego w 2005 r. nowego programu MOP dot. pracy przymusowej i handlu ludźmi.

Rozwijana będzie, z udziałem OS PIP we Wrocławiu, współpraca w ramach **Sieci RIIFT** - międzynarodowej sieci instytutów szkolących w dziedzinie pracy, utworzonej w maju 2002 r. Delegacja PIP weźmie udział w dwóch corocznych spotkaniach plenarnych sieci.

Współpraca **bilateralna** PIP (w tym także przygraniczna) realizowana będzie:

- w ramach podpisanych Protokołów o Współpracy z inspekcjami pracy z Bułgarii, Czech, Litwy, Serbii i Ukrainy, po uprzednim uszczegółowieniu priorytetów i przedsięwzięć na 2007 r.;

- z *Holandią*. Współpraca obejmie wizytę studyjną w Holandii (na szczelbu dyrektorów departamentów i ekspertów) – spotkanie z przedstawicielami holenderskiego Ministerstwa Spraw Socjalnych i Zatrudnienia oraz inspekcji pracy nt. m.in. nielegalnego zatrudnienia, nieuczciwej konkurencji i warunków pracy w Holandii;

- z *Niemcami*. Najistotniejsze punkty współpracy to przyjęcie (przez OIP Zielona Góra) delegacji Urzędu Ochrony Pracy z Cottbus w celu omówienia przygotowań do VII Forum nt. przewozu materiałów niebezpiecznych, udział delegacji PIP w Forum w Cottbus oraz zorganizowanie w Polsce (przez OIP Szczecin) konferencji nt. *Dyrektywa Rady 89/655/EWG – praktyczne aspekty wdrażania oraz współpraca międzyinstytucjonalna w tym obszarze*. Przewidziane są również wizyty studyjne dotyczące wymiany doświadczeń w zakresie problematyki legalności zatrudnienia;

- z *Norwegią*. Planowana jest wizyta studyjna delegacji PIP w Norwegii – w ramach kontynuacji współpracy poświęconej problematyce pracowników delegowanych i migrujących;

- ze *Słowacją*. Kontynuowana będzie współpraca OIP w Katowicach i w Krakowie z OIP w Koszycach i Nitrze. Zakres tematyczny współpracy zostanie określony przez prowadzące ją inspektoraty;

- ze *Szwecją*. Przewidywane jest zorganizowanie w Polsce (przez OIP Szczecin) jednodniowego forum pt. *Małe i średnie przedsiębiorstwa – doświadczenia w prewencji*, z udziałem przedstawicieli OIP Szczecin i Inspektoratu Środowiska Pracy w Växjö oraz przedstawicieli obu inspekcji pracy na szczeblu centralnym; planuje się wizytę polskiej delegacji w Szwecji w ramach wymiany doświadczeń w szczególności na temat bhp w sektorach budownictwa i leśnictwa oraz współpracy z partnerami społecznymi;

- z *Wielką Brytanią*. Planowane jest – w OS PIP we Wrocławiu – przeprowadzenie przez ekspertów brytyjskiej inspekcji pracy (HSE) szkolenia dla 40-osobowej grupy przedstawicieli PIP zajmujących się promocją oraz udział ekspertów HSE w przygotowaniu technik realizacji kampanii informacyjno-promocyjnych;

- z *Francją* - wizyty studyjne dotyczące wymiany doświadczeń w zakresie problematyki legalności zatrudnienia.

Przewidujemy także nawiązanie współpracy bilateralnej z inspekcjami *Włoch* i *Hiszpanii* - państw, do których wyjeżdża dużo polskich obywateli w celu podjęcia pracy. Ponieważ nie są to pracownicy delegowani, wskazane jest wypracowanie form wymiany informacji wykraczających poza współpracę na szczeblu *instytucji łącznikowych*.